

Labą diena,

kviečiame susipažinti su 2014 m. gruodžio numeriu, skirtu 2014 m. AHF projekto „ŽIV ištyrimas ir gydymas“ aptarimui ir analizei. Analizė už 2014 m. ir 2012-2014 m. palyginimas atliktas naudojant Jūsų pateiktas mėnesinių ataskaitų formas Nr. 1 ir Nr. 2. Analizei buvo naudota tik tokia informacija, kuri yra bendra visiems duomenų teikėjams.

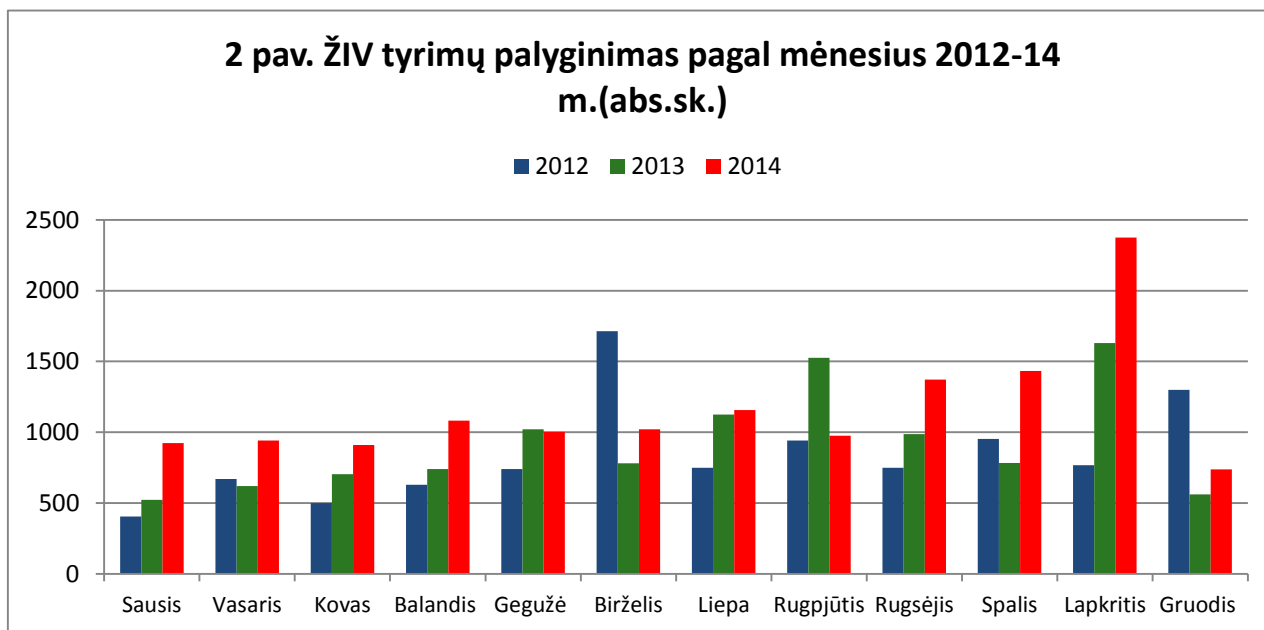
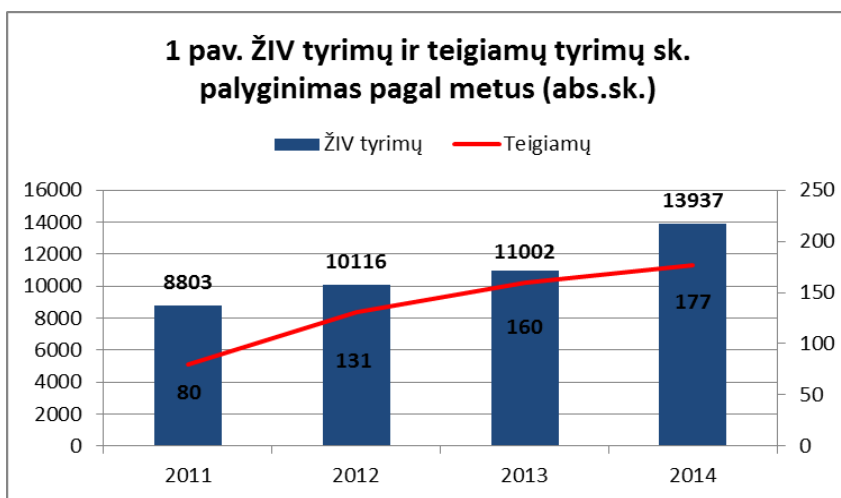
Redaktorė

ŽIV tyrimo apimčių ir rezultatų palyginimas 2012-2014 m.

„Demetra“ kartu su partneriais per 2012-2014 m. atliko virš 43 000 greitų ŽIV testų. 1 paveikslas informuoja, kad tyrimų apimtys stabiliai didėjo. Teigiamų tyrimų rezultatų procentas buvo 1,3 – 1,5 proc. (1 pav.)

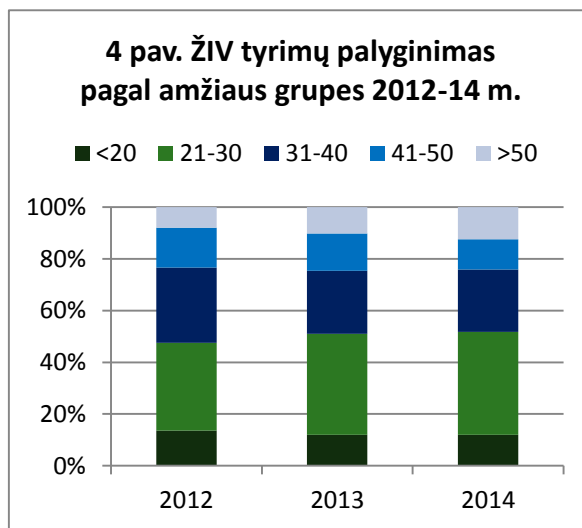
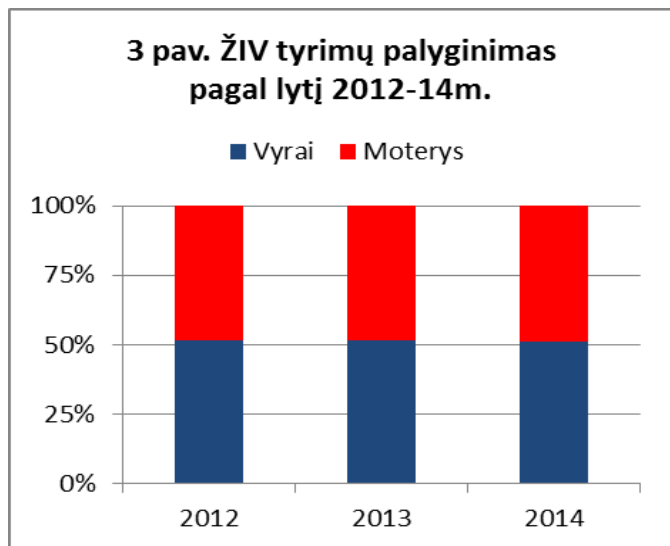
Vertinant atliktų ŽIV tyrimų skaičių pagal mėnesius (2 pav.) stebima tai, kad atliekamų ŽIV tyrimų kiekis yra stabilus, išskyrus tuos mėnesius kai buvo vykdomos akcijos – „Saugaus gyvenimo karavanas‘2012“ m. liepos mėn., „Saugaus gyvenimo karavanas‘2013“ rugpjūčio mėn. ir „Saugaus gyvenimo

karavanas‘2014“ rugsėjo-spalio mėn. 2013 ir 2014 m. padidėjusios ŽIV tyrimų apimtys lapkričio mėn. rodo didėjančią Europos ŽIV testavimo savaitės įtaką.

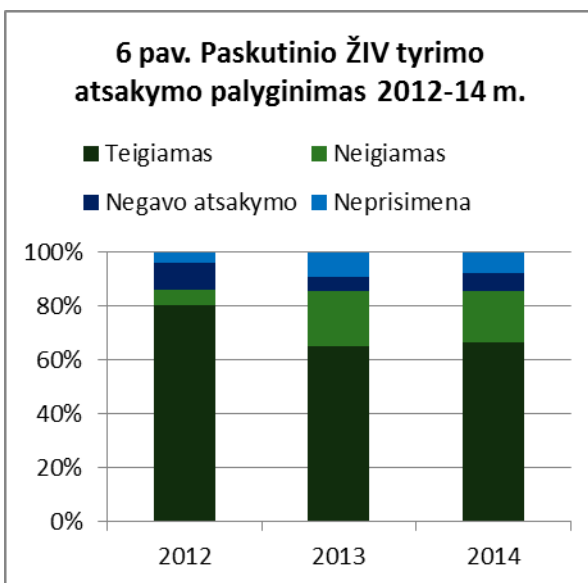
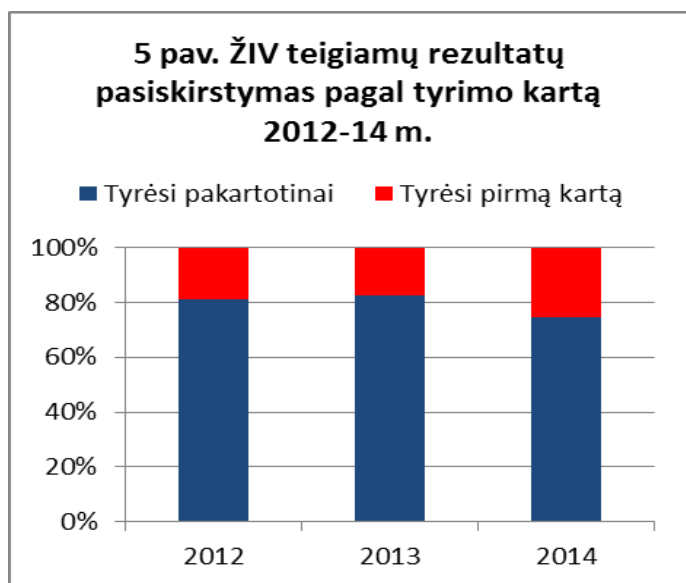

Lyginant ŽIV tyrimų pasiskirstymą pagal lytį per trejus metus, pokyčiai nestebimi, t.y. vyrų ir moterų dalis yra artima 50 proc., nors vertinant absoliučiais skaičiais vyrų pratestuota dėl ŽIV maždaug 1 000 daugiau nei moterų (atitinkamai 18 014 ir 17 041) (3 pav.).

Lyginant pagal amžiaus grupes, stebimi ženklėsi pokyčiai, kurie rodo, kad padaugėjo tyrimų 21-30 m. amžiaus grupėje nuo 34 proc. (2012 m.) iki 40 proc. (2014 m.) ir vyresnių nei 50 metų asmenų amžiaus grupėje nuo 8 proc. (2012 m.) iki 12 proc. (2014 m.). Tai susiję su tuo, kad jaunimas labai noriai akcijų metu dalyvavo ŽIV tyrimuose ir realiau suvokė ir vertino rizikos užsikrėsti galimybes. Vyresniems nei 50 m. asmenims vis daugiau ŽIV tyrimų atlikta infekcinėse lignoninėse esant klinikiniam požymiams arba rutiniu būdu (4 pav.).

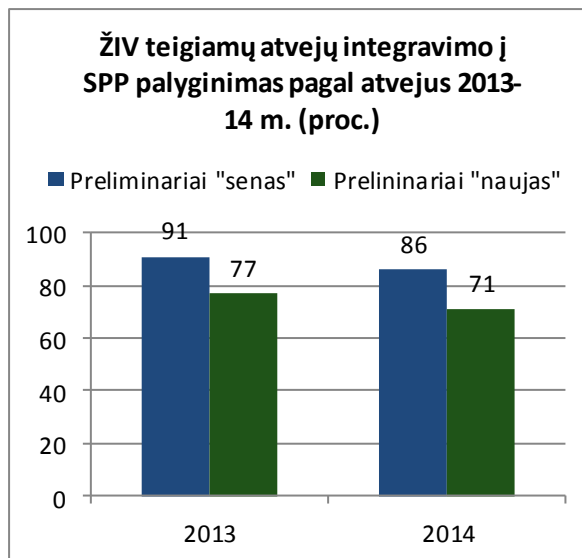
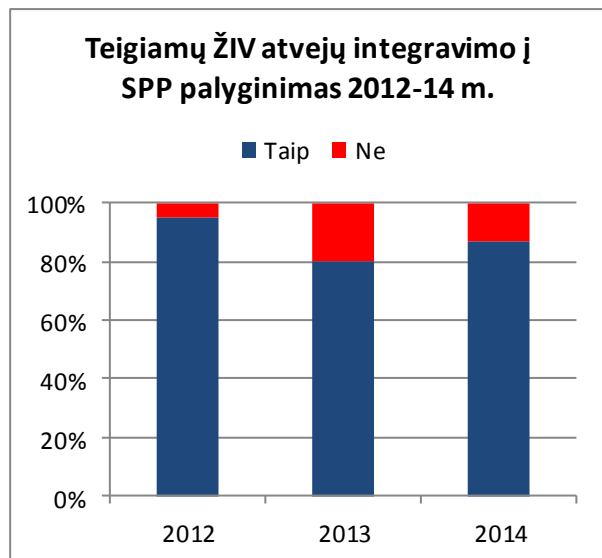

Lyginant ŽIV teigiamus rezultatus 2012-14 m., matyti tai, kad išsaugo pirmą kartą dėl ŽIV tirtųjų dalis nuo 19 proc. (2012 m.) iki 25 proc. (2014 m.), t.y. asmenų, kurie pirmojo ŽIV tyrimo per gyvenimą metu išgirdo teigiamą ŽIV diagnozę (5 pav.). Tarp jų yra daugiau moterų, nei vyrų. Vertinant respondentų, kurie dėl ŽIV tyrėsi pakartotinai, praneštų paskutinio tyrimo rezultatų atsakymus, stebima tai, kad daugėjo dalis tų, kurių paskutinio ŽIV tyrimo rezultatas buvo neigiamas (6 pav.) nuo 6 proc. (2012 m.) iki 19 proc. (2014 m.) Tai rodo, kad ŽIV ištyrimas rizikos grupės asmenims tampa prieinamas, tačiau ir tai, kad rizikingas elgesys po paskutinio neigiamo ŽIV tyrimo rezultato toliau buvo praktikuojamas.

Vertinant teigiamų ŽIV atvejų integravimą į sveikatos priežiūros paslaugas (t.y., rezultato patvirtinimą NVSPL, draustumo privalomuoju sveikatos draudimu sutvarkymą, apsilankymą pas infekcinių ligų gydytoją ir

pirmo CD4 ląstelių tyrimo rezultata) stebima tai, kad sugriežtėjus AHF indikatoriams nuo 2013 m., maždaug 16 - 20 proc. asmenų integruoti nepavyksta.

ŽIV tyrimo rezultatai 2014 m.

Programos „ŽIV ištyrimas ir gydymas“ 2014 m. planas ir jo įgyvendinimo rezultatas pateiktas pilkuose rėmeliuose rodo, kad planas yra įgyvendintas.

Programos „ŽIV ištyrimas ir gydymas“ 2014 m. įgyvendinimo rezultatai

Siekiamas rodiklis 2014 metų pabaigoje	Rezultatas 2014 m.
Atlikti 12,000 ŽIV tyrimų	13,937 ŽIV tyrimai arba >100 proc.
85 proc. teigiamų ŽIV atvejų pilnai integruoti į sveikatos priežiūros paslaugas	84,6proc. (150 iš 177)

1 lentelėje ŽIV tyrimų statistika pateikta pagal institucijas, t.y., kiek tyrimų atlikta, kiek teigiamų atsakymų gauta ir kiek asmenų pilnai integruota į sveikatos priežiūros paslaugas (patvirtintas ŽIV tyrimo rezultatas, apsilankė pas infekcinių lig gydytoją ir atliko CD4 ląstelių tyrimą). Dalį ŽIV testų įstaigos gavo iš farmacinės kampanijos Abbvie. Abbvie dalis į programą „ŽIV ištyrimas ir gydymas“ 2014 m. buvo 23 proc. greitų ŽIV testų.

Dėl ŽIV tyrimų atlikimo lyderis yra asociacija „Demetra“, dėl integravimo į sveikatos priežiūros paslaugas – Infekcinė ligoninė, KUL, VPLC. Tai rodo, kad sveikatos priežiūros įstaigose, taikant į pacientą orientuotą požiūrį ir paslaugą, pasiekiami geri rezultatai.

Iš 27 institucijų teigiami ŽIV tyrimo rezultatai buvo gauti 17-oje. Iš jų 11 gavo nuo 1 iki 3 teigiamų ŽIV tyrimų rezultatų. Didžiausias teigiamų ŽIV tyrimų rezultatų skaičius yra didžiuosiuose miestuose ir didžiosiose įstaigose – Vilniuje, Klaipėdoje ir Šiauliuose. Kauno ligoninė labai aktyviai įsijungė vienai akcijai - ŽIV testavimo savaitei, atlikusi apie 200 ŽIV tyrimų.

Duomenys apie asmenis, kurių ŽIV tyrimo rezultatas buvo teigiamas, iš institucijų gaunami koduoti pagal lytį, amžių, dvi vardo ir pavardės raides. 2014 m. teigiamų atvejų buvo 177.

Anketų (forma Nr. 2) analizė parodė, kad:

- ŽIV tyrimo rezultatas teigiamas buvo 77,4 proc. vyrų (2013 m. – 78,1 proc.).
- 25,4 proc. asmenų dėl ŽIV tyrėsi pirmą kartą gyvenime (2013 m. – 18,1 proc.).
- Skyrėsi vyrų ir moterų užsikrėtimo būdas: pirmoje vietoje vyrų praneštas užsikrėtimo būdas buvo švirškščiųjų narkotikų vartojimas (90 atv.), antroje vietoje heteroseksualūs lytiniai santykiai (27

atv.), moterų – heteroseksualių lytiniai santykiai (23 atv.), antroje vietoje - švirkščiamųjų narkotikų vartojimas (12 atv.) (p<0,01). (2013 m. vyrų grupėje antroje vietoje buvo homoseksualių santykiai).

- Skyrėsi vyrų ir moterų amžius: moterys buvo jaunesnės, nei vyrai. Vidutinis moterų amžius – 38,7 metai (SN=11), vyrų – 40,1 m. (SN=9,9) (2013 m. moterų 34 metai (SN=10), vyrų - 35,7 m. (SN=9));
- Skyrėsi CD4 ląstelių skaičius tarp preliminariai „naujų“ ir „senų“ atvejų: 65,0 proc. preliminariai „naujų“ atvejų CD4 ląstelių skaičius < 350 mm³, kas rodo vėlyvą diagnozę (p<0,05), (2013 m. 39,5 proc.).

Pastaba: prie statistiškai reikšmingų skirtumų nurodyta p reikšmė.

1 lentelė. Greitųjų ŽIV tyrimų suvestinė už 2014 m. pagal atliktų tyrimų ir teigiamų rezultatų skaičių, integruotų asmenų skaičių ir procentą

Organizacija	Atlikta tyrimų (abs. sk.)	Teigiamų atsakymų (abs. sk.)	Integruotų (abs. sk./ proc.)
Demetra	4537	81	(73) 90,1
<i>Infekcinė ligoninė</i>	2583	25	(25) 100,0
NVSPL (Vilnius)	1075	14	(6) 42,9
Nefridos klinika (Klaipėda)	731		
Alytaus kabinetas „Pasitikėjimas“	665		
LPF Rigma (Kaunas)	544	1	(1) 100,0
VŠĮ Centro poliklinika	506	3	(1) 33,3
Klaipėdos universitetinė ligoninė	460	25	(25) 100,0
N.Vilnios poliklinika	377	1	(1) 100,0
Kaunas LiMSA	320		
Visagino ŽSK	259	1	(1) 100,0
<i>Panevėžio ligoninė</i>	239	1	(1) 100,0
NVSPL (Kaunas)	209	1	(1) 100,0
Kauno ligoninė	196	1	(1) 100,0
Biržų ligoninė	187		
<i>Vilniaus priklausomybių ligų centras</i>	181	5	(5) 100,0
Kėdainių PSPC	127	2	(1) 50,0
Mano šeimos gydytojas (Klaipėda)	126		
Pabradės URC	96		
Kuncų ambulatorinė klinika (Klaipėda)	93		
<i>Lazdynų ligoninė (Vilnius)</i>	90		
Šiaulių ligoninė	79	11	(5) 54,5
Vilkaviškio PSPC	74		
Tauragės ligoninė	62	2	(0) 0
Kauno nakvynės namai (ŽSK)	55	1	(1) 100,0
<i>Panevėžio PLC</i>	48		
<i>VOVLC (Vilnius)</i>	18	2	(2) 100,0
Viso	13937	177	(150) 84,6

2 lentelėje lyginami ŽIV preliminariai „nauji“ atvejai tose institucijose, kuriose jų buvo 5 ir daugiau. Palyginimas rodo, kad pastaruoju metu preliminariai „naujų“ atvejų amžius ženkliai pasislinko prie 40 m. ribos. Sveikatos priežiūros įstaigose toliau nustatomi heteroseksualių santykių metu užsikrėtę asmenys, ir situacija nuo 2012 m. nesikeitė. Antroje vietoje – nesaugus narkotikų švirkštėjimas, nors tokių atvejų nedaug. Asociacijoje „Demetra“ 2014 m. antroje vietoje buvo homoseksualių lytinių santykių metu užsikrėtę asmenys, 2013 m. – heteroseksualių lytinių santykių metu užsikrėtę asmenys.

2 lentelė. Preliminariai „naujų“ ŽIV atvejų palyginimas pagal įstaigas / organizacijas 2013-14 m.

Įstaiga / organizacija	Viso tyrimų (abs.sk.)	Teigiamų (abs.sk.)	Galimai nauji (abs.sk.)	Naujų amž. vid. (metai)*	Dažniausi užsikrėtimo būdai**	Iš jų tiriama pirmą kartą (proc.)
Demetra	4537	81	17	39,0 (31,6)	ŠNV, VSV	23,5
Vilnius infekcinė ligoninė	2583	25	23	40,3 (39,3)	Heteroseksualūs lyt. santykiai, ŠNV	65,2
NVSPL Vilnius	1075	14	5	43,0 (33,9)	Heteroseksualūs lyt. santykiai,	60
KUL	460	25	15	44,2	Heteroseksualūs lyt. santykiai, ŠNV	100
Šiaulių ligoninė	79	11	8	40,3 (32,9)	Heteroseksualūs lyt. santykiai, ŠNV	62,5

* skliausteliuose vidutinis amžius 2013 m.

**2013 ir 2014 m. pirmas pagal dažnumą užsikrėtimo būdas nesikeitė

Lyginant asociacijoje „Demetra“ ir partnerių organizacijose su AHF ir Abbvie suteiktais greitaisiais testais gautus preliminariai „teigiamus“ tyrimų rezultatus su ULAC 2014 m. gruodžio 1-ąją pateiktame pranešime spaudai duomenimis (už 10 mėnesių)[1], stebima tai, kad, rezultatai koreliuoja (3 lentelė). 3 lentelėje pateikti duomenys rodo, kad gali būti taip, jog daugiau nei pusė preliminariai „naujų“ ŽIV atvejų šalyje nustatyti naudojant greitąjį ŽIV tyrimą asociacijoje „Demetra“ ir su ja bendradarbiaujančiose organizacijose.

3 lentelė. Preliminariai „naujų“ ŽIV atvejų palyginimas su ULAC duomenimis už 2014 m. 10 mėnesių

Asociacijos „Demetra“ ir partnerių organizacijų 2014 m. duomenys		ULAC duomenys už 2014 dešimt mėnesių pagal užsikrėtimo būdą
Preliminariai „naujų“ atvejų praneštas užsikrėtimo būdas	Preliminariai „naujų“ atvejų skaičius	
ŠNV	26	31
VSV	7	7
Heteroseksualūs lyt. santykiai	34	49
Kita / nežinomas	10	24
Iš motinos vaikui	0	2
Viso	77	113

Apibendrinimas

Veiklos rezultatą analizė rodo, kad būtina 2015 m. išlaikyti tą patį ŽIV tyrimų lygį bei:

- ieškoti priemonių, kurios leistų į sveikatos priežiūros sistemą integruoti dar daugiau ŽIV teigiamų asmenų, išlaikant tas pačias priemones, t.y. kuo glaudžiau bendradarbiaujant su infekcinių ligų gydytojais bei randant naujų būdų, kad laboratorijose ar akcijų metu nustatyti asmenys neturėtų galimybės dingti iš specialistų akiračio;
- mažinti ŽIV stigmą medicinos įstaigose, ieškoti būdų, užtikrinant anonimiškumą/konfidencialumą atsekti prarastus asmenis su ŽIV ir gražinti į sveikatos priežiūros sistemą;
- stiprinti po-testinį ŽIV konsultavimą, esant neigiamam tyrimo rezultatui, ypač rizikos grupėms, siekiant išvengti užsikrėtimo ateityje;
- mažinti greitų ŽIV tyrimų atlikimo šalyje „slenksti“, kad tyrimas būtų lengvai prieinamas įvairioms visuomenės grupėms, taip pat kad jo atlikimo kaina būtų įtraukta į šeimos gydytojo krepšelį, nes ŽIV epidemija „pasislėpusi“ ir bendroje populiacijoje. Šios priemonės leistų sumažinti vėlyvų ŽIV diagnozių skaičių;
- būtų labai vertinga turėti daugiau informacijos ir išsamią analizę valstybiniu lygiu apie ŽIV epidemiją šalyje, o ne daryti prielaidas, remiantis gaunama informacija apie atliktų greitų ŽIV tyrimų apimtį, teigiamų atvejų sekimą, integravimą, esamas problemas ir kt.

[1] http://www.ulac.lt/naujienos/pranesimai-spaudai/siomet-per-desimt-menesiu-nustatyta-113-nauju-ziv-atveju_956